

ДА ЛИ ЈЕ КРАЉ МИЛАН био Румун?

Иван Миладиновић

26.09.2016.

Истине, заблуде и трачеви о пореклу првог краља модерне Србије. Годинама после Мајског преврата 1903. говорило се: Убијени Александар Обреновић био је несрпског порекла.

Мајским превратом 1903. године у Србији су окончане борбе између две династије, али и између обреновићевске монархије и радикалске демократије. Једна од сенки тог догађаја, у историографији сликана разним тоновима, свакако је био начин ликвидације краља Александра и краљице Драге.

Завереници, како идејни творци, тако и извршиоци атентата, у времену које је следило, изналазили су разноразне аргументе како би објаснили да је ликвидација краљевског пара била једини могући излаз. Новине из тог периода биле су пуне текстова о последњем Обреновићу. До танчина су описиване његове мане и непристојни манири и простачки језик. С пуно страсти се писало како је у наступима беса губио контролу и како су „из његових уста излетале тада псовке и непристојни изрази као лава из живог вулкана“. У таквом стању он није пазио ни како се изражава о појединим министрима, посебно о онима с којима се разишао. Јована Ристића назвао је тако „изветрелим државником“, Стојана Рибарца „буцаклијом“, Бели-Марковића, свог бившег намесника – „старом дркелом“.

Био је спреман да увреди и строго казни најближе сараднике, али исто тако је те исте људе знао посебно да награди. У сваком случају нико није био сигуран у исход сусрета са краљем.

Противници краља Александра Обреновића посебно су покушали да докажу да он заправо није био Србин. По њиховој тврдњи, његова мајка, краљица Наталија, била је Рускиња, а отац, краљ Милан – Румун!

У тим тврдњама предњачили су радикали Јаша Томић и Стојан Протић, али за њима нису заостајали ни завереници. Њима, завереницима, који ће се доцније окупити око организације „Црна рука“, ове тврдње биле су, поред осталог, и алиби за атентат.

– По свој прилици, „црнорукцима“ је ово требало, да би, и на тај начин, доказали да су они, као млади завереници, добро учинили што су Србију ослободили једног туђина, једне династије од које је српски народ пропиштао – писао је Васа Казамировић.

ПРИЧА о несрпском пореклу последњег династа из лозе Обреновића почела је много пре Мајског преврата. Почетком октобра 1899. године у једном париском листу објављен је текст у коме се опширно наводе детаљи о пореклу бившег краља Милана Обреновића. По наводима француског новинара први краљ модерне српске државе Милан био је син Марије Катарци, ћерке румунског мајора, и извесног Румуна по имену Разнован. По овим тврдњама Милан се рађа у време када Марија Катарци већ годинама није „живела са својим законитим мужем – Јевремом Обреновићем...“.

Дванаест година касније „Пијемонт“, гласило „Црне руке“, пренеће готово све наводе из овог текста, уз циничне редакцијске коментаре, попут оне како је краљ Милан, када је као дечак доведен у Београд, „по ваздан, по дворској башти забављао се секући по половини живе жабе, без сумње сабљом која га је доцније требала прославити на бојном пољу Сливнице“.

Много раније од „црнорукаца“ о томе ко је заправо био краљ Милан Обреновић писао је и један од најугледнијих радикалских вођа Стојан Протић. Он је, годину дана после преврата, објавио серију од пет текстова у „Самоуправи“, под насловом „Кузићима и Разновановићима“, по кнезу Кузи, који је ујединио Влашку и Молдавију, и Румуну Разновану, дакле Милановом оцу.

У првом наставку, Протић пише: „Природа и неонакажена историја знају за три Обреновића владоаца... али да Србија, благодарећи краљевски намесницима Блазнавцу Миливоју и по мало Јовану Ристићу зна – за пет Обреновића...“

У овим текстовима Протић малчице демантује француски лист и гласило „Црне руке“ „Пијемонт“. Он пише да мајка краља Милана није била супруга Јеврема Обреновића, већ венчана жена сина Јеврема Обреновића, Милоша, капетана румунске војске.

Даље, аутор серије о династичком замешатељству у „Самоуправи“ наводи да је „Милош Обреновић живео распојасано и због неплаћених дугова допадао и тамнице у оковима, а уза све то био и ноторно болестан човек од кога нема и не може бити здрава порода“.

– Марија Катарци била је жена код мужа без мужа. Упознала се с Разнованом кад јој је муж био у затвору... била је милосница кнеза Кузе, то је забележила већ и историја, јер је ту код њега и нађена кад су кнезу Кузи изнудили оставку на престо...
Постало је тако и родило се једно дете, које је послато у Париз на науке, и ту у школске књиге уписано као Емил Разнован – записано је тада.

Шта се заправо дешавало тих година у малој Србији, још непризнатој држави и откуд сва та нагађања о пореклу Милана.

Непосредно после убиства кнеза Михаила привремено намесништво сазвало је Велику народну скупштину како би се изабрао нови владар. Њихова намера је била да кнежевски престо преузме Александар Карађорђевић.

Тада на сцену ступа Миливоје Петровић Блазнавац, министар војни, и уз помоћ војске из београдског гарнизона у игру убацује свог кандидата.

У Паризу проналази Емила Разнована, односно Милана Обреновића и „оглашава га за кнеза Србије“. Да би се доказало да је Емил Разнован заправо Милан Обреновић и да се о њему старао кнез Михаило, а не кнез Куза, писао је Протић у споменутој серији текстова, „оцепљен је лист школске књиге и нов прилепљен...“

Мотив чувеног Блазнавца за овај потез је сродство његове жене, Катарине Константиновић, сестре од тетке краља Милана. Тако је нови владар стигао у Београд 11. јуна 1868. А до његовог пунолетства Србијом ће, готово деспотски владати, наречени Миливоје Петровић Блазнавац.

МЕЂУТИМ, то није био крај приче о краљу Милану Обреновићу. Од самог преврата 1903. по Србији почиње да кола прича о још једном Обреновићу. И њен зачетак креће из европске кухиње. У септембру те године у једном бечком листу појављује се текст о Ђорђу Христићу као последњем Обреновићу и легалном претенденту на српски престо.

По овој верзији реч је о детету зачетом „у љубавној вези“ Артемизе, супруге Милана Ф. Христића и краља Милана.

Фотографије Ђорђа Христића, у облику разгледнице, слате из Румуније, у једном тренутку преплавиле су Србију. На полећини је писало: „Ово је прави и једини наследник српског престола“.

Стојан Протић, у већ цитираним текстовима, дотакао се и ове ујдурме обраћајући се круговима који се нису мирили са одласком Обреновића са престола:

– Заборавили су бедници да људи знају, и да се то данас крити не може, да ни Милан и Александар нису Обреновићи, а камоли да је и да може бити то Артемизин син, чак и кад би се могло узети да је Ђорђу отац покојни краљ Милан, а не Милан Ф. Христић. У том случају он би био само једно ванбрачно дете као и претпостављени му отац – написао је Протић.

Ваља овде рећи да је Милан Филип Христић био секретар кнеза Милоша, министар у више влада, посланик Србије у Цариграду, Бечу и Лондону и први гувернер Народне банке Краљевине Србије.

НАРУЧЕНИ ХВАЛОСПЕВИ О ОБРЕНОВИЋИМА

* На Протићеву серију текстова о правом оцу краља Милана Обреновића реаговао је бивши председник владе др Владан Ђорђевић. Он је тврдио да је кнез Михаило, за време боравка у Паризу, 1876. године, представио малог Милана брату руског цара, великом кнезу Константину, као свог наследника.

* Иначе, кум на крштењу будућег краља Милана био је нико други до књаз Милош Обреновић. Наводно је том приликом рекао: „Имао сам премила брата Милана: имао сам узданицу сина Милана; ево ми Бог даде унука Обреновића: име му је Милан. Он ће књазу бити унук, и син и брат“. По неким записима Велики Милош је окупљеном народу испред цркве делио златнике.

* Све ове приче, о несрпском пореклу његовог оца, долазиле су и до краља Александра Обреновића. Да би им стао на пут, почетком 1900. године **ангажовао је новинара, Миливоја Ј. Клајна, Јеврејина**, који ће доцније, када буде прешао у православље, узети презиме Маленић, да напише популарну причу о његовој породици с посебним освртом на деду, Милоша Јеврема Обреновића.

* Ова књига, боље рећи брошура, под насловом „Један Обреновић“ штампана је те исте године у Краљевској српској државној штампарији, и била је хвалоспев Александру и Обреновићима.

Извор: novosti.rs